

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-21

תר"ם 38/21

יצחק כהן, שופט
יושב ראש ועדת הבחירות
האזורית חיפה

ל' בסיוון, תשע"ח

13.6.2018

מוטי בן דוד

ע"י בא כוחו עו"ד אייל נון ואח'

העותר

נגד

1. שלמה בוחבוט, ראש עיריית מעלות תרשיחא

2. עיריית מעלות תרשיחא

שניהם ע"י ב"כ עו"ד עמאד דקואר ואח'

3. תקשורת מקומית צפון (2018) בע"מ

4. רועי אלום

ע"י ב"כ עו"ד עמאד דקואר ואח'

5. עו"ד אורית טואף

בעצמה

המשיבים

החלטה

1. עתירה שהוגשה לפי סעיף 17ב' לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט - 1959 (להלן - "החוק").

2. בעתירתנו עותר העותר לסעדים הבאים:

עמוד 1 מתוך 7

- (א) צו מניעה שיאסור על המשיב מס' 1 לעשות שימוש בציוד השייך למשיבה מס' 2 או בעובדיה, לצרכי תעמולת בחירות.
- (ב) צו מניעה שיאסור פרסום בשלטים או בכל אמצעי אחר לטובת תעמולת בחירות אסורה לטובת המשיב מס' 1 גם באופן עתידי, והתוויית קווים מנחים לפרסומים בעתיד.
- (ג) צו שיאסור שימוש בשירותי הדוברות של המשיבה מס' 2 לצרכי תעמולת בחירות של המשיב מס' 1.
- (ד) צו שיוורה למשיבים 1 ו-2 להעביר מעתה כל פרסום תחת ביקורתו של גורם ניטרלי, שייתן להם חוות דעת טרם פרסומו.
- אעיר, כי העתירה נוסחה באריכות רבה ומיותרת, ובין סעיפיה שולבו תמונות וקטעי מסמכים, דבר אשר הכביד עד מאוד על קריאתה, על הבנתה ועל הטיפול בה.

3. העותר טוען, כי בכוונתו להתמודד לראשות העירייה בבחירות שצפויות להתקיים בתאריך 30.10.2018, והסעדים המבוקשים על ידו בעתירתו, נועדו למנוע פגיעה בשוויון בין המועמדים. לטענת העותר, המשיב מס' 1, המכהן עתה כראש העירייה, עושה שימוש במשאבי העירייה, לרבות בעובדי העירייה, כדי לקדם את מערכת הבחירות שלו, וזאת בניגוד לסעיף 2א' לחוק. סעיף 2א' לחוק קובע:

"לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים או בנכסים מוחשיים או בלתי מוחשיים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהוננו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן:

- (1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור;
- (2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה."

4. כדי להצדיק קבלת הסעדים שהעותר עותר לקבלתם, מצביע העותר על העניינים הבאים:

עמוד 2 מתוך 7

(א) לטענת העותר, המשיב מס' 1 זוכה לפרסום חוצות, באמצעות חברת "לבנון" (שזכתה במכרז שפורסם על ידי העירייה), אך לעומת זאת, מהעותר נמנע פרסום על שלטי חוצות.

אציין, כי בעניין הפרסום על גבי שלטי החוצות ניתנה על ידי החלטה בתאריך 29.3.2018, בה קיבלתי חלק מטענות העותר, והוריתי להסיר שלטי חוצות שמצאתי שיש בהם הפרת סעיף 2א' לחוק.

(ב) לטענת העותר, בתאריך 30.3.2018, פורסמו במגזין שבבעלות העירייה פרסומים זהים לאלה שנפסלו בשלטי החוצות.

(ג) העותר טוען, כי "לפני מספר ימים בודדים" קיבל העותר העתק מהעיתון המופק על ידי העירייה, ושמו "חדשות מעלות תרשיחא", ובעיתון זה פרסומים רבים המהווים תעמולת בחירות אסורה לטובת המשיב מס' 1.

(ד) העותר מוסיף ומצביע על פרסומים שונים שנעשו על גבי שלטים ברחבי העיר, שעניינם הישגי העירייה בתחומי הספורט והקמת גני משחקים.

(ה) עוד מצביע העותר על פרסומים שנעשים באתר הפייסבוק של העירייה ובאתר הפייסבוק האישי של המשיב מס' 1, אשר שניהם ממומנים מכספי הציבור, פרסומים שיש בהם משום תעמולת בחירות שנועדה לקדם את מסע הבחירות של המשיב מס' 1.

(ו) לטענת העותר, העירייה מפיצה תוצאות סקרים באמצעות מסרונים הנשלחים למכשירי הטלפון של תושבי העיר, הגם שתוכן הסקרים מטעה את הציבור. העותר מוסיף, שעל מנת להסוות את מעורבות העירייה בעניין זה, מתבצעים הסקרים באמצעות אדם המקורב לראש העירייה, העובד בבית הקשיש, יורי קוצ'ר שמו, שתפקידו לרכז את המצביעים יוצאי חבר העמים.

(ז) עוד טוען העותר, כי כחלק מתעמולת הבחירות האסורה, שלחו המשיבים 1 ו-2 לתיבות הדואר האישיות של התושבים את מפת העיר, עליה הודפסה תמונת המשיב מס' 1 ומלל שנכתב מפיו, ואף זאת במימון העירייה.

5. המשיבים 1, 2 ו-4 הגישו כתב תשובה משותף. לטענתם יש לדחות את העתירה על הסף, באשר לטענתם העותר נמנע מלגלות בעתירה את כל העובדות הרלבנטיות. לטענת המשיבים, העתירה, אשר הוגשה בתאריך 6.5.2018 מתייחסת לאירועים שהתרחשו לכל המאוחר בסוף חודש מרץ 2018. בהתייחסם לאירועים השונים עליהם הצביע העותר, השיבו המשיבים כדלקמן:

עמוד 3 מתוך 7

(א) העיתון "חדשות מעולת תרשיחא" התפרסם בתאריך 29.3.2018, והפצתו הסתיימה בתאריך 30.3.2018.

(ב) מפת העיר חולקה לתושבי העיר בתאריך 25.3.2018, ולכל היותר יומיים שלושה לאחר מועד זה.

(ג) המסרונים בדבר נתוני סקר שנעשה נשלחו על ידי מר קוצ'ר עוד בתאריך 5.4.2018.

(ד) הפרסומים בדף הפייסבוק של המשיב מס' 1 הם מחודשים ינואר עד מרץ 2018.

לטענת בא כוח המשיבים 1, 2 ו-4, העותר הציג את הפרסומים אליהם התייחס כאילו נעשו לאחרונה, אך למעשה הם נעשו עוד לפני שנדונה עתירתו הראשונה או בסמוך למתן ההחלטה בעתירה זו.

6. המשיבה מס' 3 בחרה שלא להגיש כתב תשובה לעתירה.

7. המשיבה מס' 5, המשמשת כיועצת משפטית למשיבה מס' 2 השיבה בכתב תשובתה, כי הפרסומים נשוא העתירה לא הועברו לעיונה קודם שבוצע הפרסום, ולאחר שהדבר הובא לידיעתה, המעשים כבר נעשו. המשיבה מס' 5 הוסיפה בתשובתה, כי הבהירה "בפני כל הנוגעים בדבר", כי "ככל שראש העיר מבקש לממש את זכותו לחופש הביטוי, עליו לעשות כן בכפוף לכל דין, על חשבונו ולא על חשבון העירייה", ועוד הוסיפה, כי כבר בחודש ינואר 2017 (כך במקור - "כ) הבהירה, כי סעיף 2א' לחוק אוסר על שימוש בכספי ציבור לפרסום תעמולת בחירות בכל עת, וכי בפרסומי העירייה, לרבות ברשתות החברתיות, יש לפרסם מידע אינפורמטיבי בלבד.

8. את תשובת המשיבה מס' 5 קראתי גם בין השורות. אם סבור אדם, הנמנה על "כל הנוגעים בדבר" (כלשונה של היועצת המשפטית), שתפקידו של היועץ המשפטי הוא מיותר, אזכיר את ההנחיה, שכל פרסום הנעשה בששת החודשים שלפני מועד הבחירות, מחייב את אישורו המוקדם של היועץ המשפטי לעירייה, לפני ביצוע הפרסום (תר"ם 28/20 זינדנר נ' יסעור (14.7.2013); תר"ם 33/20 קוניק נ' בן שחר (15.7.2013). אף חוזר מנכ"ל משרד הפנים, מספר 5/2018, בו הופצו הנחיות היועץ המשפטי לממשלה לכל ראשי הרשויות המקומיות ברחבי הארץ, נקבע, והודגש (בעמ' 8):

"מאחר שבתקופה של ערב בחירות עלול כל פרסום מטעם רשות מקומית המזכיר את שמו או תוארו של נבחר ציבור, או שכולל את תמונת נבחר הציבור, להיתפס כתעמולת בחירות אסורה, מנחה משרד הפנים לקראת הבחירות הקרבות, כי

במהלך ששת החודשים שקודמים למועד הבחירות, לא יפורסם, ככלל, על ידי הרשות המקומית, פרסום בשמו או בתוארו של נבחר הציבור, או שכולל את תמונתו. במהלך ששת החודשים שקודמים למועד הבחירות, יועבר כל פרסום מטעם הרשות המקומית, לאישור היועץ המשפטי לרשות המקומית, שנתמנה בהתאם לחוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי), תשל"ו - 1975".

לדברים ברורים אלה יש להוסיף, כי "כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו" (תר"ם 15/20 דויד נ' בוסקילה (16.6.2013), וכן ההחלטה בעניין "קוניק" הנ"ל).

9. מעיון בחומר הרב שהונח לפני, הן במצורף לכתב העתירה והן במצורף לתשובת המשיבים 1, 2 ו-4, נראה, כי המשיבים 1 ו-2 אינם מקפידים על שמירת הוראת סעיף 2א' לחוק, והמשיב מס' 1 מנצל מידי פעם את משאבי העיריה לצורך תעמולת בחירות. דוגמה מובהקת לכך היא מפת העיר שחולקה לתושבים, הנושאת את תמונת ראש העיר ואת דברו לתושבים. אף העיתון המקומי, "חדשות מעלות תרשיחא" רווי בתמונות ראש העיר ובאזכור שמו, ונראה, כי לצד הנגשת מידע לתושבי העיר, העיתון מנוצל לטובת מסע הבחירות של ראש העיר.

אוסוף ואבהיר, כי הפצת מידע לתושבי העיר, באמצעים העומדים לרשות העירייה, אינה דבר פסול, "אולם חל איסור לכרוך אותה, במפורש או במשתמע, עם שמו של נבחר ציבור מכהן בכלל, וראש העיר בפרט" (תר"ם 14/20 למען התושבים נ' חופרי (16.6.2013)).

10. חרף האמור לעיל, לא ניתן להעניק לעותר את הסעדים שהוא עותר להם בעתירתו, מהטעמים הבאים:

(א) האיסור לעשות שימוש במשאבי ציבור קבוע בסעיף 2א' לחוק, ואינני סבור שיש מקום ליתן צו כללי, האוסר ביצוע פעולות בניגוד לסעיף זה, מבלי להתייחס לפעולה קונקרטית שיש צורך לבחון אותה, ובמידת הצורך אף למנוע אותה.

(ב) העתירה הכללית "לאסור פרסום בשלטים או בכל אמצעי אחר לטובת תעמולת בחירות אסורה" אף היא עתירה כללית, ובהעדר התייחסות לפרסום ספציפי, שיש לבחון אותו, לא ניתן להיעתר לה.

(ג) העתירה להורות על התוויית "קווים מנחים לפרסומים עתידיים" אינה נכללת בסמכות שהוענקה לי לפי סעיף 17ב' לחוק. זאת ועוד: אין כל מקום שיו"ר ועדת הבחירות יקבע כיצד על הצדדים לנהל את תעמולת הבחירות שלהם.

(ד) עתירת העותר לאסור שימוש בשירותי הדוברות של העיריה לצרכי תעמולת בחירות של המשיב מס' 1 מעוררת קושי, שכן לא ניתן לקבוע את הגבול בין הצורך הלגיטימי של ראש העיר להשתמש בשירותי הדוברות, לצורך מילוי תפקידו, ובין שימוש בלתי לגיטימי בשירותי הדוברות לצורך תעמולת הבחירות. כמובן, שאם יוכח עניין קונקרטי, הכורך את תעמולת הבחירות של המשיב מס' 1 עם עבודת מחלקת הדוברות, ניתן יהיה לבחון אותו ובמידת הצורך אף למנוע אותו.

(ה) העתירה לצוות שכל פרסום יועבר לגורם ניטרלי, שייתן חוות דעת לפני הפרסום אף היא חורגת מגדר הסמכות שהוענקה לי בסעיף 17'ב' לחוק. יתרה מזאת, אף אם הייתה לי הסמכות, לא היה עולה על דעתי למנות "צנזור" שיבחן את פרסומי התעמולה הנעשים על ידי צד זה או אחר, והנני סבור, כי היועצת המשפטית של העירייה, היא שומר הסף שתפקידו להבטיח שלא יעשה פרסום בניגוד לסעיף 2'א' לחוק.

11. עם זאת, יש לדעתי מקום לחדד מספר עניינים:

(א) כיוון שעתה אנו מצויים בתקופת ששת החודשים שלפני מועד הבחירות, יש להעביר כל פרסום המבוצע מטעם העירייה לעיון היועצת המשפטית, ויש לקבל את אישורה לפרסום לפני ביצוע הפרסום. דברים אלה אמורים גם ביחס לשלטים שהעירייה תולה ברחבי העיר.

(ב) יש להקפיד על כך, שפרסומים המבוצעים על ידי המשיבה מס' 2 או עברה, באמצעות עובדיה או נותני שירותים, ובמימונה, יעשו אך ורק לצורך מסירת מידע לתושבי העיר, ואין לכרוך פרסומים אלה, במפורש או במשתמע, עם שמו של המשיב מס' 1, עם תמונתו או עם הישגיו.

(ג) חל איסור חמור על שימוש בעובדי המשיבה מס' 2 לצרכים פוליטיים במסגרת שעות העבודה (וראו חוזר מנכ"ל משרד הפנים 5/2019, עמ' 9).

(ד) אתר האינטרנט של העירייה, כמו גם דף הפייסבוק שלה, ישמשו אף הם אך ורק לצורך מסירת מידע לתושבי העיר, ואין לכרוך את תוכנם, במפורש או במשתמע, עם שמו של המשיב מס' 1, עם תמונתו או עם הישגיו. ככל שקיים קישור בין אתר האינטרנט של העירייה או דף הפייסבוק שלה, לאתר של ראש העיר או לדף הפייסבוק שלו, יש לנתק קישור זה.

(ה) המשיבה מס' 2 לא תממן אתר אינטרנט פרטי של ראש העיר או דף פייסבוק פרטי שלו, ובמימונם ישא ראש העיר ממקורותיו שלו.

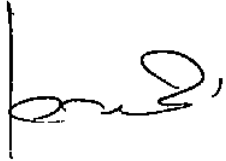
עמוד 6 מתוך 7

12. אשר על כל האמור לעיל, הנני מחליט כדלקמן:

(א) בכפוף לאמור בסעיף 11 שלעיל, הנני דוחה את העתירה.

(ב) אין צו להוצאות וכל צד ישא בהוצאותיו.

ניתן היום, ל' בסיוון, תשע"ח, 13.6.2018, בהעדר הצדדים.

יצחק כהן, שופט
יושב ראש ועדת הבחירות
האזורית חיפה